

14. Janda L. A. Quantitative Methods in Cognitive Linguistics. An Introduction / L. A. Janda // Cognitive linguistics. The quantitative turn. The essential reader. – Berlin : De Gruyter Mouton, 2013. – 321 p.
15. Nordquist D. Comparing elicited data and corpora / D. Nordquist // Language, Culture, and Mind. – Stanford, CA : CSLI, 2004. – P. 211–224.
16. Sketch Engine [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://www.sketchengine.co.uk/user-guide/user-manual/word-list/>
17. Stefanowitsch A. Covarying collexemes / A. Stefanowitsch, St. Th. Gries // Corpus Linguistics and Linguistic Theory. – 2005. – № 1 (1). – P. 1–43.
18. Stefanowitsch A. Collostructions: Investigating the interaction between words and constructions / A. Stefanowitsch, St. Th. Gries // International Journal of Corpus Linguistics. – 2003. – № 8 (2). – P. 209–243.
19. Wiechmann D. On the computation of collostruction strength: Testing measures of association as expressions of lexical bias / D. Wiechmann // Corpus Linguistics and Linguistic Theory. – 2008. – №№ 4–2. – P. 253–290.

Жуковская В. В. Английская абсолютна конструкция: опыт коллострукционного анализа.

Аннотация

В статье представлены результаты коллострукционного анализа субъектного компонента английской абсолютной конструкции с деепричастием I. На основе выборки из корпуса BNC-BYU с использованием программы коллострукционного анализа Ст. Гриса выделены семантические классы существительных, которые притягиваются исследуемой конструкцией. Установлено, что в позиции субъектного компонента конструкции преобладают существительные-соматизмы.

Ключевые слова: коллострукционный анализ, коллексемный анализ, абсолютная конструкция, субъектный компонент.

Zhukovska V. V. English absolute design: the experience of colloquilibrium analysis.

Summary

Much recent work in the fields of Cognitive Linguistics and Construction Grammar has been based on the analysis of authentic linguistic data provided by computerized corpora. However, the analysis of such data does not always utilize statistical methods to validate the research findings. In this paper, we adopt the recently developed corpus-based method of collostructional analysis and investigate the English Absolute Participial Construction as it functions in BNC-BYU corpus. Designed by St. Gries and A. Stefanowitsch, the collostructional analysis aims to study the different kinds of association between words and constructions. Using one of the methods of the collostructional analysis, namely the collexeme analysis, we study nouns in the subject slot of the given construction. The collexeme analysis provides a ranked list of nouns, which reveal statistically significant attraction to the subject slot of the construction. The semantic analysis of the given nouns shows that lexemes denoting body parts prevail in the list, with the leading lexeme eyes. We suppose this fact can be explained by high frequency of the absolute construction in fiction where it is used as means of packing additional descriptive information about physical, emotional and psychological state of a person. Clearly, these are only preliminary findings and further study of the issue would be of interest.

Key words: the collostructional analysis, the collexeme analysis, the English Absolute Participial Construction, the subject slot.

УДК 821.111(73) – 1.09”19”

Заболотна О. Р.,
асистент кафедри прикладної лінгвістики
Національного університету «Львівська політехніка»
E-mail: zabolotna.olha@gmail.com

МОВНО-ХУДОЖНЯ АКТУАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ 'БАТЬКО' В ПОЕЗІЇ СІЛЬВІЇ ПЛАТ

Наскрізною темою поетичних творів Сільвії Плат є тема чоловічого придушення жіночої ідентичності, вимушеної коритися патріархальним законам та нормам. Ця тема багато в чому зумовлює особливості створення образів у поезії Сільвії Плат. У цьому сенсі доволі показовою є поезія «Daddy» («Татусь»).

Ключові слова: дискурс, патріархальна традиція, дитинство, зрада, нацизм, Голокост.

Одним із найбільш відомих у творчості Сільвії Плат є вірш «Daddy» («Татусь»). Цей твір є яскравим прикладом конфесійної поезії, оскільки створює напружений емоційний та інтелектуальний простір її особистісної поетичної саморефлексії, в якій поєднуються біографічний досвід втрати батька у дитинстві, потреба позбутися його деспотизму, яка проектувалася так чи інакше на внутрішньо сімейні стосунки поетеси, алюзії Голокосту через німецьке походження батька тощо. Поетичне мовомислення

Плат репрезентує концепт 'БАТЬКО' у різних художньо-семантичних площинах. Уже в перших рядках поезії «Daddy» реалізується семантична сфера БАТЬКО – ЧЕРЕВИК. Використання цієї парадоксальної метафори можна потрактувати із погляду семантичного наповнення слова «нога». Метонімічне використання ноги як жінки применшує її роль як у суспільстві, так і в сім'ї, а протиставлення образів черевика та ув'язненої в ньому ноги підкреслює відчуття залежності, нездоланні гендерні розбіжності, тиск чоловічого авторитету. Цей образ набуває метафоричного значення темного тісного світу, в якому протягом тридцяти років «наче нога» існувала героїня:

*You do not do, you do not do
Any more, black shoe.
In which I have lived like a foot
For thirty years poor and white.*

*Ні, ти більше не тиснеш, не тиснеш уже,
Чорний черевіку,
Де наче та бідна й бліда нога,
Вже тридцять років проживала я.*

У порівнянні себе самої із блідою ногою важливе як саме поняття ноги – нижньої, приземленої частини тіла, так і її кольору – бліда, бо замкнена, ув'язнена, без свіжого подиху та свободи. Уявимо, якою б мала бути нога, що ходить БЕЗ черевика – жива, здорова, міцна. Отже така символіка є глибоко символічною та небезпідставно використовує кольорову пару – «чорне – безколірне, бліде». Як бачимо, протиставляється колірна гамма жіночого та чоловічого світів, у результаті чого колірна ознака отримує в поетичній Сильвії Плат гендерне прочитання.

У цих рядках прочитуємо протест проти тиску батька, його присутність сприймається як символічне ув'язнення, тому метафора «тісного чорного черевика» надзвичайно сильно увиразнює стиль взаємостосунків батька і дочки, а також шлейф цих взаємостосунків у дорослому житті.

Важливо, що у спілкуванні з батьком через поетичну вербалізацію своїх почуттів Сильвія Плат спирається на біографічний досвід, однак і виходить за його рамки. Авторка згадує про тридцять років «ув'язнення» себе, однак в реальності Сильвія залишилася без батька, що раптово помер, у віці десяти років. Було б дуже спокусливо розглядати цю поезію з точки зору класичного психоаналізу, адже у вірші звучить тема символічного вбивства батька.

У поезії постійно акцентується увага на тісному зв'язку образу батька з мотивом смерті. Жіночий образ проголошує необхідність вбивства батька:

*Daddy, I have had to kill you.
You died before I had time –
Marble-heavy, a bag full of God,
Ghastly statue with one gray toe.*

*Татусю, мені слід було убити тебе.
Ти помер – перш аніж я знайшла час
Тяжкий як мрамур міх, наповнений Богом,
Моторошна статуя із одним сірим пальцем ноги.*

Бачимо, як поетеса використовує прикметники одного семантичного ряду – сірий, важкий як камінь, моторошний. Додаткового навантаження додає цим рядкам використання поняття Бога. Релігійна алюзія Бога-Отця та підтекст, що тіло мусить бути наповнене Богом – тобто божественним, навіть якщо це тіло треба знищити, збільшують експресію образу. Але мова йде про вбивство вже померлого батька, тобто символічне вбивство пам'яті про нього.

Колірна лексика відображає конфлікт доньки та батька. Все, що пов'язано із батьком, має чорний колір – колір зла, аморальності, смерті.

Чорний колір підкреслює почуття страху, чіткого усвідомлення того, що Сильвія є жертвою чоловічого домінування та панування. Образи, використані поетесою для показу власного ставлення до цього феномену її життя, є моторошно повсякденними. Наприклад, образ чорного телефону, який уособлює комунікацію із зовнішнім світом, неминучість цієї нав'язаної комунікації, підкорення загальноприйнятими нормам та розчинення індивідуальності в натовпі. Відключення чорного телефону означає розрив із системою стереотипів та нав'язаних соціальних ролей, котрі вкоренились у патріархальному суспільстві.

Концепт 'БАТЬКО' в поезії розкриває свій руйнівний зміст та ворожість у семантичній прив'язці до лексеми «ворог», яке розкривається через поняття «нацист, фашист», що викликало багато запитань у читачів та критиків Сильвії Плат. Німецьке походження батька та пов'язаність його образу із трагедією Голокосту в Європі показує не стільки мотиви особистісного конфлікту поетеси із батьком, скільки відображає драматичне осмислення американським та британським суспільствами провини покоління батьків та його відповідальності за жахи ХХ століття.

Тема Голокосту розкривається дуже явно, без натяків, із використанням історичних та географічних маркерів:

*An engine, an engine
Chuffing me off like a Jew.
A Jew to Dachau, Auschwitz, Belsen.
I began to talk like a Jew.
I think I may well be a Jew.*

*Паровоз, паровоз,
Що тягне мене як єврейку.
Як єврейку – в Дахау, Аушвіц, Белзен.
Я починаю говорити як єврейка.
Я починаю думати як єврейка.*

Як відомо, транспортування євреїв у табори смерті, назви яких згадуються у цих рядках, здійснювалося поїздами. І тут слово *engine* має подвійний смисл: як машина-паровоз, що везла ці вагони з жертвами з різних куточків Європи, так і машина знищення, яка працювала без упину, безжалісна та глуха до страждань людини. Повтори, які неодноразово використовує поетеса у цьому вірші, лексично і фонетично зміцнюють враження, що його намагається донести до читача авторка. У цьому випадку не можна не погодитися із Ю. Лотманом, який зауважує, що «умисне згущення у використанні того чи іншого елемента робить його помітнішим, структурно активним» [1].

Тему нацизму та Голокосту Сильвія Плат розкриває не лише через смислові маркери, але й фонетично, використовуючи:

1) емфатичні конструкції – повтори німецького *ich*, лексеми *war*;

2) численне вживання німецьких слів, пов'язаних з однією із найбільш сумних сторінок в історії людства – правлінням Третього Рейху та нелюдським нацистським режимом (*auch, du, Luftwaffe*, німецька авіація, котра проводила масові атаки, танкові дивізії *Panzer*) з метою надання ситуації натурального, відчутного характеру;

3) семантичні маркери з негативною емоційною конотацією: *my Polack friend*, де під *Polack* мається на увазі презирливе прізвисько, яке фашисти давали полякам і яким «нагороджує» донька свого батька; епітети *barb* – скорочене від «варварський» та *obscene* – «паскудний, непристойний», що відображають огиду автора до німецької мови; метонімія за схемою «використання частини замість цілого»: як-от метонімічне використання образів, що позначають нацистів: *Aryan eye, bright blue* – арійське око, яскраво голубе (пряма алюзія до образу «істинного арійця» – білявого та голубоого), *the boot in the face* – черевиком в обличчя (жорстокість та безжалісність фашистів);

4) бінарну опозицію *Nazi – Jew* (Наці – Євреї), кат – жертва.

У вірші концепт 'БАТЬКО – ВОРОГ' реалізовано метафорою Голокосту, яка використовується для надання гніву, неприязні та ненависті до батька тотального характеру, що досягається порівнянням власного болю та страждань із лихом вселенського масштабу.

У вірші зрада та тиранія батька посилюють психологічну травму ліричної героїні. Однак вирішальним фактором розвитку у протагоніста шизофренії є зрада чоловіка і, як наслідок, негарзди в сім'ї. Стає очевидним, що метафора «ВАМПІРА» стосується не лише батька, але й точного сурогату – чоловіка, котрий «висмоктає» позитивні емоції закоханої жінки, а також творче натхнення авторки.

Голос ліричної героїні вбирає в себе елементи різноманітних дискурсів. Складні образи з очевидною культурологічною конотацією чергуються з «дитячими» словами, з їхньою «неправильною» фонетикою (*chuffing, achoo, gobbledygoos*), з фольклорними образами, а німецькі слова влітаються в англійський текст (*It stuck in a barb wire snare / Ich, ich, ich, ich* – на колючому дротіві Я, Я, Я). Героїня дорослішає і немов шукає себе в різних культурних традиціях. Розуміння світу героїні в різні періоди її життя беззаперечно пов'язане з думками про батька, котрий постає то «темним чоловіком», то вампіром. Варто зазначити, що на лексико-семантичному рівні у свідомості жіночого ліричного суб'єкта втілюється суміщення дитячих спогадів, пов'язаних із благоговійним страхом доньки перед батьком, а також дорослих переживань, пов'язаних зі страхом єврейки перед нацистом, жінки перед чоловіком. У тексті поезії важливу роль відіграє наступна строфа, в котрій йдеться про те, як страх – любов юної героїні, котра прагнула покінчити з життям у двадцять років, та возз'єднатися з померлим батьком (*and get back, back, back to you* – і повернутися назад, назад, назад до тебе), витісняється дорослою ненавистю.

Як зазначає Дж. Розенблатт, батько Сильвії Плат не був нацистом, а матір не була єврейкою, проте історичні алюзії дають можливість авторці надати драматичності мотиву жіночого протистояння патріархальній культурі [4]. Але, наприклад, П. Бреслін наголошує на тому, що в символізмі вірша «Татусь» можна простежити і певні перегуки з реальною фігурою батька поетеси Отто Плата [2]. Поетеса бере центральні концептуальні образи з історії і культурної традиції та виводить їх за рамки патріархального дискурсу, тим самим позбавляючи їх звичної логіки розвитку.

Говорячи про поетичну структуру вірша «Татусь», А. Р. Джонс вказує на простоту та монотонність ритмічного малюнка, в основі котрого, на думку критика, лежить повторюваність одних і тих самих елементів, котрі є характерними для дитячої мови (*nursery rhyme* – нянині рими), а також текстів заклинань. Насправді така особливість поетичної структури вже наявна у першому рядку (*You do not do, you do not do*) і зберігається впродовж цілої поезії (*And I said I do, I do; Scraped flat by the roller of wars, wars, wars; Ich, ich, ich, ich; And get back, back, back to you*).

А. Р. Джонс вважає, що ритмічна організація тексту «Татуся» зближує його з епізодами із «Макбету», в котрих схожим за ритмікою рефреном звучать відьомські голоси, а також з деякими

текстами Т. С. Еліота (Thomas Stearns Eliot), зокрема незавершеною поетичною драмою «Sweeney Agonists» – «Суїні-Агоніст».

Тема позбавлення від БАТЬКА – ВОРОГА продовжується у семантиці, пов'язаної із чоловіком. У віршах циклу «Аріель» чітко змальовується мотив позбавлення від любого чоловіка, котрий прагне зайняти місце батька – від вампіра у «Татусі», нациста в «Пані Лазар», чоловіка в «Чадрах». Як зазначає А. Р. Джонс, драма та внутрішні переживання героїні відносять до концепції З. Фрейда, демонструючи авторську варіацію на тему комплексу Електри, котра ненавиділа матір, з якою себе асоціює, та обожнювала батька, якого відштовхує за його брутальність та тиранію [3] Стає очевидним, що образ «чоловічого» світу», відкинути який намагається жіночий ліричний герой, будується на авторському обігранні таких «чоловічих» теорій та ідеологій, як фашизм та фрейдизм. Таким чином, не стільки біографія Сільвії Плат, скільки широкий культурно-історичний контекст стає породжуючим простором, з якого авторка черпає образність своїх творів.

Список використаної літератури

1. Лотман Ю. М. Анализ поэтического текста / Ю. М. Лотман. – Л.: Просвещение, 1977. – С. 63.
2. Breslin P. The Psycho-Political Muse: American Poetry since the Fifties. – Chicago: University of Chicago Press, 1987. – 161 p.
3. Jones A. R. On Daddy in The Art of Sylvia Plath: A Symposium. Ed. Newman Ch. Copyright, 1970. – 322 p.
4. Rosenblatt J. Sylvia Plath: The Poetry of Initiation. Chapel Hill, University of North Carolina Press, 1979. – 233 p.
5. Sylvia Plath. Online Poetry collections/ URL <http://www.angelfire.com/tn/plath/>

Заболотна О. Р. Языково-художественная актуализация концепта 'ОТЕЦ' в поэзии Сильвии Плат.

Аннотация

Сильвия Плат является одной из самых оригинальных представительниц американской поэзии XX века. Сквозной темой поэтических произведений автора есть тема мужского подавления женской идентичности, вынужденной подчиняться патриархальным законам и нормам. Данная тема во многом обуславливает особенности создания образов в поэтике Сильвии Плат. В этом смысле довольно показательное стихотворение «Daddy» («Папа»).

Ключевые слова: дискурс, патриархальная традиция, детство, предательство, нацизм, Холокост.

Zabolotna O. R. Language-artistic actualization of the concept 'DADDY' in Sylvia Plath's poetry.

Summary

Sylvia Plath is one of the most original representatives of American poetry of the twentieth century. Sylvia Plath's poetry takes a strong stance on the various aspects of power in the area of gender relations. She takes on a unique approach to criticize and reject patriarchal attitudes and values by using many distinguishing language and stylistic features. Sylvia Plath writes her poems with a female perspective. Typically her poems have a female persona, which portrays the experience of a female in a male dominated world. The poems are usually one-sided in their view on patriarchal society, showing only the negative aspects behind their attitudes towards women's positions within a patriarchal society, therefore making a strong feminist statement. The article aims at an overview of the concept 'DADDY' and its main characteristics in the poetry of Sylvia Plath. Sylvia Plath's poetry takes a strong stance on the various aspects of power in the area of gender relations. She takes on a unique approach to criticize and reject patriarchal attitudes and values by using many distinguishing language and stylistic features. In this sense, is quite revealing poetry «Daddy».

Key words: discourse, patriarchal tradition, childhood, betrayal, Nazism, the Holocaust.

УДК 811.161.2:654.197.000.32

Завальська Л. В.,
старший викладач кафедри прикладної лінгвістики
Національного університету «Одеська юридична академія»,
E-mail: konorejka1@rambler.ru

СПЕЦИФІКА КООПЕРАТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ КОМУНІКАНТІВ У ПОЛІТИЧНИХ ТОК-ШОУ

Статтю присвячено дослідженню комунікативної поведінки українських політиків у ситуації інтерактивного спілкування – під час прямих ефірів політичних ток-шоу. Увагу зосереджено на одному з різновидів комунікативної взаємодії – кооперативному, що передбачає наявність спільного комунікативного завдання в учасників спілкування. Регуляторну функцію в цьому випадку виконують максими якості, кількості,